

Tyta luctuosa

Kalkfly

Fjärilar, Nattflyn

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B2b(iii,v)c(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Lepidoptera (fjärilar), **Familj:** Noctuidae (nattflyn), **Släkte:** *Tyta*, **Art:** *Tyta luctuosa* - kalkfly (Denis & Schiffermüller, 1775) **Synonymer:**

Kännetecken

En liten nattflyart som också är dagaktiv. Den är lättigenkännlig med sina brunsvarta framvingar och med en stor vit fläck från vingens mitt som når framkanten. Bakvingarna är vita med en mörkbrun bård med vita fläckar vid ytterkanten och ett mörkbrunt fält ett stycke ut från vingens bas. Vingspann 22-25 mm.

Utbredning och status

Kalkfly är knuten till åkervinda *Convolvulus arvensis*. Denna är särskilt talrik i jordbrukslandskap med kalkrik berggrund eller morän i Sydsverige. En av kalkflyets favoritmiljöer på Öland och Gotland är platser där öppen alvarhed möter djupare jordlager på den plana kambrosilurkalken. Åkervinda kan utnyttja större ytor för sina krypande revor där andra växter har svårt att etablera sig, medan rötterna finns i kantzonen mot mer bördig mark där konkurrensen mellan olika växtarter är större. Exempel på sådana småmiljöer är vägkanter och banvallar samt skärningar mot dessa, men också klapperstensvallar och kala klipphällar. Den klarar sig ganska bra också i beteshagar med extensivt bete, men då främst på ytor som inte är så lätta att beta eller där åkervindans revor är den enda kärlväxten. Fjärilarna flyger både under dagtid och under natten då de med lätthet attraheras till UV-ljusfällor. De besöker olika blommor och är lätta att skrämna till flykt. Arten uppträder de flesta år med två generationer från slutet av maj till mitten eller slutet av juni och åter från mitten av juli till senare hälften av augusti. Enstaka individer kan också påträffas i mellanperioden och senare. Den första generationen är den obligatoriska och sannolikt ligger en större andel av pupporna från denna generations reproduktion över vintern, medan en mindre andel utgör andragenerationen. Larverna lever av bladen av främst åkervinda, men andra värdväxter har också uppgetts i litteraturen från övriga Europa, bl.a. mållväxter Chenopodiaceae och linväxter *Linum* spp. Förpuppningen sker i en kokong i markskiktet.

Ekologi

Kalkfly är knuten till åkervinda *Convolvulus arvensis*. Denna är särskilt talrik i jordbrukslandskap med kalkrik berggrund eller morän i Sydsverige. En av kalkflyets favoritmiljöer på Öland och Gotland är platser där öppen alvarhed möter djupare jordlager på den plana kambrosilurkalken. Åkervinda kan utnyttja större ytor för sina krypande revor där andra växter har svårt att etablera sig, medan rötterna finns i kantzonen mot mer bördig mark där konkurrensen mellan olika växtarter är större. Exempel på sådana småmiljöer är vägkanter och banvallar samt skärningar mot dessa, men också klapperstensvallar och kala klipphällar. Den klarar sig ganska bra också i beteshagar med extensivt bete, men då främst på ytor som inte är så lätta att beta eller där åkervindans revor är den enda kärlväxten. Fjärilarna flyger både under dagtid och under natten då de med lätthet attraheras till UV-ljusfällor. De besöker olika blommor och är lätta att skrämna till flykt. Arten uppträder de flesta år med två generationer från slutet av maj till mitten eller slutet av juni och åter från mitten av juli till senare hälften av augusti. Enstaka individer kan också påträffas i mellanperioden och senare. Den första generationen är den obligatoriska och sannolikt ligger en större andel av pupporna från denna generations reproduktion över vintern, medan en mindre andel utgör andragenerationen. Larverna lever av bladen av främst åkervinda, men andra värdväxter har också uppgetts i litteraturen från övriga Europa, bl.a. mållväxter Chenopodiaceae och linväxter *Linum* spp. Förpuppningen sker i en kokong i markskiktet.

Hot

Arten hotas av den allmänna moderniseringen av infrastruktur och jordbruk. Enkla jordvägar blir allt ovanligare och sandiga järnvägsbankar och skärningar byts mot grov makadam och i skärningar insåning av gräs och plantering av främmande arter buskar. Det mycket ensidiga intensiva betet av nästan hela Stora alvaret på Öland, vilket genomförs för att leva upp till EU's regelverk för Life-projekt, kan påverka artens långsiktiga överlevnad negativt. I Skåne försvinner miljöerna i Åhustrakten till industrimark och igenväxning med tall på ohävdade betesmarker. Där beteshävderna upprätthålls tenderar den att vara alltför intensiv, vilket även gäller betade områden på övriga Öland och på Gotland.

Åtgärder

En uppföljning av faunaförändringen bör ske på beteshävdade torrängar och alvarhedar där hävderna uppfyller Jordbruksverkets krav på väl avbetad kort grässvål för att erhålla generell miljöersättning. Detta gäller inte bara kalkfly utan ett stort antal hotade fjärilsarter. I Skåne som har begränsade arealer med förekomst av kalkfly och på samma områden flera hotade fjärilsarter bör endast extensivt bete tillåtas, samt helst med betesbefriade perioder. Detta är bara möjligt genom att länsstyrelsen upprättar en åtgärdsplan för särskild miljöersättning. En utvärdering av vilka perioder av säsongen betet kan ske måste då också göras.

Litteratur

- Douwes, P., Kaaber, S., Nordström, F., Opheim, M. & Sotavalta, O. 1969. *De fennoskandiska och danska nattflynas utbredning*. C. W. K. Gleerups förlag, Lund.
- Hoffmeyer, S. 1962. *De danske ugler*. Universitetsforlaget, Århus.
- Ivinskis, P. 1993. *Check-list of Lithuanian Lepidoptera*. Ekologijos Institutas, Vilnius.
- Koch, M. 1983. *Wir bestimmen Schmetterlinge. III teil; Eulenfalter*. Neumann-Neudamm Verlag, Radebeul.
- Nordström, F. & Wahlgren, E. 1935-41. *Svenska fjärilar*. Nordisk familjeboks förlag, Stockholm.
- Norgaard, I. & Nielsen, P. S. 1988. *Fund af storsommerfugle i Danmark 1961-86*. Lepidopterologisk forening.
- Norgaard, I. 1998. *Fund af storsommerfugle i Danmark 1987-1996*. Lepidopterologisk forening.
- Skinner, B. 1984. *Colour identification guide to moths of British Isles*. Penguin Books Ltd, Harmondsworth.
- Skou, P. 1991. *Nordens ugler*. Danmarks dyreliv Bind 5. Apollo books, Stenstrup.
- Goater, B., Ronkay, L. & Fibiger, M. 2003. *Noctuidae Europaea vol. 10. Catocalinae & Plusiinae*. Entomological Press, Sorø.

Författare

Claes U. Eliasson 2010.